PORTE PAGADO

RENOVIGO

ESPERANTA FAKO DE "RENOBASION"

MEKSIKA REVOLUCIA GAZETO

ELDONATA DE EDITORIAL LUMEN, DE MEJIKO.

LIBERON, PER STUDADO KAJ LABORO

ESPERANTO POR INTERPOPOLA KOMUNIKADO

KAJ SKRIBI LA NACIAN LINGVON KIEL ELPAROLATE

Rejistrada en el Korreo de Méjiko D. F. komo Artikulo de 2a. Klase el 2 de Febrero de 1937.

JARO III ★ JESUS AMAYA, DIREKTANTO. ADRESO: ★ AP. 59, MEJIKO, MEKSIKO. MARTO 1937. ★ NO. 5

JUBILEO 1887 - 1937

En la mondon venis nova sento...

NE EBLAS preterpaslasi la naskiĝdatrevenon de Esperanto. Sendube, la diskuniĝinta meksika esperantistaro iel agos. Dume, ni ĝin celebras publikigante gravan, nepresitan grafikan materialon, por konatigi meksikajn pionirojn k sekvantojn; kompreneble, niaj fotaĵoj nur respegulas malmultajn, izolajn epizodojn de la movado, kies historion neniu verkis ĝis hodiaŭ: ni esperu ke oni tion faros de la an'coraŭ vivantuloj kiuj vidis k partoprenis la ekpioniradon.

1905. LA PIONIRAJ KUNIGOJ, en Santa Rosa, stato Berakrús, en la kotonuzinregiono, (4 kms. el Rio Blanko, kie mallonge poste, la tiama registaro buĉadis centojn da laboristoj pro la unua seriozega striko).—Elmaldekstre: Ernesto E. Gefa; Josê Afoyo (Rivereto); Dro. Ambrosio Bargas B., nuna prezidanto de la Centra Meksika Esperantista Societo.

1909. En Meksurbo. (La unuaj meksikaj esperantistoj apartenis precipe al la mezokrataro).— Kapitano P. Alfaro; kolonelo José Manterola; Anselmo Morin (francnaskita studemulo, anagrame Ramón Limones li verkis tie-ĉi k jam de 1904 eldonis esperantajn librojn); Dro. Ambrosio Bargas B.; kolonelo Luis G Palasios. La estro, milionulo Gabriel Mansera, hazarde malĉeestis.

Pro neeviteblaj komplikoj kun la 1910-20 Revolucio, la unua meksika esperantista epoko—etburĝeca—, forpasis preskaŭ senidara; la dua—proleteca—, apenaŭ ekestas. La neografista revolucia branĉo, kiun RENOVIGO reprezentas, marŝadas ĉe la avangardo k dediĉas tiun-ĉi numeron por, per malmultaj sed varmaj vortoj, rememorigi k honorigi la homaramecajn klopodojn de l' Majstro Zamenhof k de la meksika k tutmonda pioniraro.

LOS BERDADEROS EROES

NO DESTRUYEN BIDAS AJENAS —SAKRIFIKAN LA SUYA.

LA KORONA de laurel del triunfador es para el ke adula i fomenta instintos primitibos, pasiones i bisios; para el asote del jénero umano ke arastra multitudes enardesidas por el patriotismo agresibo u otro fanatismo i las aroja a matar i morir; o para el usurpador ke mantiene dominado todo un pueblo i embilese a una o tres jenerasiones defendiendo los pribilejios de los explotadores en kuyas filas milita. Pero no para el éroe silensioso; no para el ke en bes de sakrifikar las bidas ajenas ofrenda la propia i el bienestar de los suyos dedikándose por entero a una idea, a una konsepsión ke estima útil a los demás; no para el ke renunsia a plaseres, komodidades i reposo prefiriendo el aislamiento fruktífero del estudio, la obserbasión i el experimento. Al éroe altruista múi rara bes se le ase justisia oportuna; apenas después de muerto en el abandono i la miseria suelen esklamar ¡era un grande ombre! i alsarle inútiles monumentos.

Kuando el progreso moral korresponda al material, la situasión kambiará, pero asta oi el altruista kontinúa siendo biktima. Tal el kaso del doktor Lásaro Ludobiko Sámenjof, jenial autor del Esperanto, ke sufrió komo los buenos: Preokupado este éroe sin korona, desde su jubentud, por las frekuentes pugnas ke en Barsobia presensiaba entre jentes de abla distinta, komprendió ke sólo kon una lengua intermedia será posible yebar la pas a la umanidad kapasitándola a entenderse. I tras largos años de obserbasión, trabajo i estudios, en 1887 imprimió su foyeto "Lengua Internasional por el Dr. Esperanto". Sinkuenta años ase de este suseso, i an bastado para yebar su marabiyosa obra asta el último rinkón del globo, ya para fines práktikos o bien komo laso espiritual entre kienes sienten "la idea interna" ke a su autor animaba.

Los esperantistas sabemos ké digno de admirasión, respeto i gratitud unibersal es el maestro Sámenjof, pero el públiko en jeneral lo ignora, i es nuestro deber enseñárselo. Asta ayer, el Esperanto sólo abía yegado a grupos redusidos aunke selektos; oi á extendido su radio de aksión; mañana será patrimonio unibersal. Ke la obra de ese berdadero jenio sea konosida de todos, i su nombre rekordado, públikamente i en todos los korasones, komo el de un gran benefaktor de la umanidad.

LA VERAJ HEROOJ

NE DETRUAS ALIES VIVOJN —OFERDONAS LA SIAN.

LA LAŬRA krono de la triumfanto estas por tiu kiu flatas k instigas la praajn instinktojn, pasiojn k malvirtojn; por la skurĝo de la homa speco kiu trenas amasojn ekscititaj per la atakema patriotismo aŭ alia fanatismo k ilin jetas por mortigi k morti; aŭ por la uzurpulo kiu subtenas subprematan tutan popolon k malnobligas unu aŭ tri generaciojn defendante la privilegiojn de la ekspluatistoj ĉe kies vicoj li militadas. Sed ne por la silenteca heroo; ne por tiu kiu, anstataŭ oferi alies vivojn, oferdonas la propran k la bonstaton de la siuloj, sin dediĉante tutece al ideon, al embriajon kiun li kalkulas utilan por la aliaj; ne por tiu kiu rezignas plezurojn, konfortojn k ripozon, preferante la fruktodonan memizolon de studado, observo k eksperimentado. Al la homaramanto nur oni tre malofte faras oportunecan justecon: nur post lia morto ĉe forlaso k mizero oni okaze ekkrias ¡li estis granda homo! k oni starigas lin senutilajn monumentojn.

LA KREINTO

L. L. ZAMENHOF

LI NENIAM PEKIS—diris ploranta la maljuna katolika servistino kiam la juda Majstro mortis. (EL NUNKA PEKO—desía yorando la bieja sirbiente katólika al morir el Maestro judío).

Kiam la morala progreso egalos la materialan, la situacio ŝanĝos, sed ĝis nun la neegoismulo daŭradas esti viktimo. Tia la kazo de Dro. Lazaro Ludoviko Zamenhof, genia aŭtoro de Esperanto, kiu suferis kiel la bonuloj. Zorgegita tiu senkrona heroo, ekde sia junaĝo, pro la oftaj bataloj kiujn li vidis en Varsovio, inter personoj de malsama parolado, li komprenis ke nur intermeza lingvo estos ebla alporti pacon al la homaro kapabligante ĝin por interkompreniĝo. K post longajn jarojn de observo, laboro k studo, li presigis en 1887a jaro sia libreto "Lingvo Internacia de Dro. Esperanto". Kvindek jaroj jam pasis de tiu okazaĵo, k ili sufiĉis por alporti lian mirindan kreaĵon ĝis la plej malproksima angulo de la terglobo, ĉu por praktika celo aŭ kiel spirita kunligajo inter tiuj, kiuj sentas la "internan ideon" kiu animadis al ĝia kreanto.

Ni esperantistoj ja scias kiom inda je admiro, respekto k universala dankemeco estas Majstro Zamenhof, sed la publiko ĝin malscias ĝenerale, k estas nia devo ilin tion lernigi. Ĝis hieraŭ, Esperanto estis nur alveninta al limigitaj kvankam selektitaj grupoj; hodiaŭ ĝi jam etendis ĝian agadradion: morgaŭ ĝi estos universala heredaĵo. Ke la kreitajo de tiu vera genio estu konata de ĉiuj, k lia nomo rememorata publike k ĉe ĉiuj koroj kiel ties de granda bonfaranto de la homaro.

El Kampamento no 20.

El 9 de disiembre kedó konstituido en Linares N. L. el "Sektor Neográfiko Linarense", kon los sigientes funsionarios: Direktor, Manuel Kortés Rubio; sekretario, Jesús Garsía; tesorero, Tomás Ranjel Sanhes; bokales, profa. Konsepsión Ranjel, profa. Berta B Galbán i prof. Bentura Garsía. El "Grupo Sentral de Ortógrafos Rebolusionarios", de Guadalajara, Jal., fejistró al nuebo kampamento bajo el núm. 20 i le designó komo Delegado al beterano neógrafo i kerido amigo tte. korl. Adolfo Abila Sanhes.

Kedaría inkompleta la notisia sin agregar i komentar ke al Sektor Linarense le fue impuesto el nombre del direktor de RENOVIGO. Aunke tan espontáneo omenaje onfa por igual a los donantes i al fesipiente, ke experimenta alago en su umana banidad, i profundo agradesimiento ante el fraternal agasajo, no podemos menos de, fekordando lo peligroso ke fesulta konseder onores glorifikatibos a personas bibientes, opinar por la supresión de aktos kapases de embaneser: Ke nos inspire siempre el sentido del deber, i no komo a los kreyentes, la esperansa de fekompensa.

Kordial, kalurosa felisitasión a los kompañeros de Linares, i nuestra promesa de apoyo i ayuda.

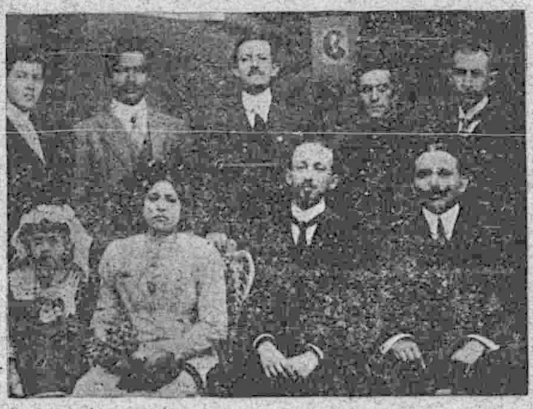

1921. ZAMENHOFA REMEMORO en Meksurbo.— Sidantaj: knabino k sino. Beltrán; Alberto Gomes Krus, organizinto de nia plej potenca esperantistaro, la Okcidenta Esperantista Societo, en Guadalajara; alia iam vera aktivulo, Ernesto E Gefa, nuna estro de la metropola poŝt-telegrafoficejo. Starantaj: N. N.; Manuel C. Rodriges, la unua proleto en la movado, direktinto de la revuo Arguso, 1922-25; Joakín Ortega; dro. milita Samuel G. Meijueiro; prof. Jasinto Beltrán, agema radikalulo, bedaŭrinde jam delonge mortinta.

★

LITERARO.

Por esperantigi la tiparon uzata en tiu-ĉi gazeto ni akirvolas kelkajn malmultekostajn super-signitajn literojn, 8- ĝis 24-punktajn. Sendu presspecimenojn kun kvantdetalon k plejmalaltan dolar-prezon k la koston de poŝtelspezoj. Ni povus pagi, laŭvole, per ekzempleroj de la bonekonata Vortareto Esperanto-Hispanamerika, de Jesús Amaya.

1924. Ĉe la piedo de la multmiljara kvinetaga Sun-piramido, Teotiuakan, Meks. (Rimarkuĵe la fundo, la stuparegon al la dua etaĝon).—Esperanta ekskurso. Maldekstre, posta vico, M. C. Rodriges; centra vico, meze, nigrokulvitrita, J. Amaya.

★

KOMPRAD (AĈETU)

BOKABULARIO (Vortareto)

Esperanto-Hispan-Amerika

de JESUS AMAYA.

Basta para tradusir i aprender.

100 pájinas, 4000 ideas

$0. 50, 3 resp-kuponoj.

1923. En la mondfama petrolhaveno Tampiko, stato Tamaulipas.—La "Grupo Anahuak", direktita de la pioniro Ernesto E. Gefa.

1923. En Koyoakán, la antikva indja urbeto iam posedata de la hispana konkerinto Ernán Kortés, k kie nun logas Leon Trotski.—Esperanta ekskurso. Maldekstre, staranta, J. Amaya.

RENOVIGO
KOSTAS MONON,
NI BEZONAS
VIAN HELPON.
¡ABONU!
¡ABONIGU!
¡KOOPERADU!

SAMLOKE, SAMOKAZE.—Centre, M. C. Rodriges. La blankvestita knadeto estas Jesús Amaya E., kiu kompostis, li jaroj poste, la Esperanto-Hispan-Amerika Vortareton verkíta de sia patro.

¿Kién tiene ĥasón?

Se nos yama ilusos porke sostenemos la doble kampaña. A lo de la neografía ĥesponden las numerosas adesiones de Ispanoamérika i aún de España: béase "Neográfiko", "Ŗenobasión", i sobre todo "Ortográfiko".

En lo del Esperanto, la Editorial Lumen distribuyó á poko en su serbisio periodístiko, "El Sentenario de Puŝkin", ĥemarkando el bien ke ase la lengua internasional no sólo a Sobietia ayudándole a ke se konoska ĥealmente la obra de su poeta máximo sino también a la umanidad en jeneral. I no obstante ser éste un artíkulo de propaganda, nos satisfase i obliga el eho de ke numerosos e importantes periódikos le dieron publisidad, demostrando así su inteligente simpatía; ĥekordamos a "El Eko Ŗebolusionario" i "Tribuna Obrera" de Méjiko, "La Prensa" de San Antonio Tejas, "El Jalisiense" i "Kúspide" de Guadalajara, "Pro-Paria" de Orisaba, "Diario del Istmo" de Puerto Méjiko, "Juventa" de Progreso Yuk., "Patria Hika" de Sd. Mier Tams., "Boletín del 25 Batayón" i "Ariel", de Monteŕei. Nos faltan lo de Ispanoamérika.

RENOVIGO

Direktor: JESUS AMAYA

Publikasión de EDITORIAL LUMEN

Koŕeo (Poŝt): Ap. 59, MEJIKO, D. F.

Ofisina i tayer: Biyanueba 68.

Seksión Esperantista de "Ŗenobasión", miembro del "Grupo Sentral de Ortógrafos Ŗebolusionarios", de Guadalajara, Jal., Méj.

Suskripsión $1.00. Extranjero D0.50.

Anunsios: 10 sents. línea 10 pts.

No solisitamos kolaborasión sino kooperasión. Agradeseremos notisias sobre aktibidades neográfiko-esperantistas. No debolbemos orijinales.

Kanjeamos. Ni interŝanĝadas.

NIA SINTENO

La terura nuna milito en Hispanio estas krimega ago de internacia fašismo kontraŭ la popolo. Tial ke ni apartenas al la tutmonda proletaro, nia sinteno estas klara, absoluta:

¡por la hispana popolo!

NUESTRA AKTITUD

La teŕible geña en España es tremendo krimen del fahismo internasional kontra el pueblo. Puesto ke somos del proletariado mundial, nuestrâ aktitud es klara, absoluta:

¡por el pueblo español!

—KANJE—ESPERANTISTA—INTERŜANĜO—

Alemania 11, Arbeider Esperantisten 1, Arbetar Esperantisten 2, Argentina Esperantisto 129, Austria Esperantisto 2, British Esperantist 381, Bulgara Esperantisto 2, Centerbladet 2, Dansk-Esperanto-Blad 2, Esperanto 436, Esperanto-Nippon 360, L'Esperanto 11, La Espero 2, Fluganta Skribilo 93, Franca Esperantisto 32, Informoj 180, Kombato 1, Laboristo (sveda) 2, Laboristo Esperantisto 2, Lékárská Revue 1, L'en dehors 296, Libero 42, Literatura Mondo 4, Martello 1, Nordfranca Esperantisto 1, Paris Esperanto 78, PEK Belga 9, PEK Britia 8, PEK Contact 31, Pensamento 77, Persdienst 183, Plus Loin 144, Popola Fronto 7, Progresanto 12, Radio Esperanto 28, Revuo Orienta 2, Ruĝa Esperantisto 58, Scienca Gazeto 30, Semeur 279, Sennacieca Revué 9, Sol Nascente 2, Travailleur Esperantiste 3, Unueco 5, Vie Universelle 28, Vojo 10, Nederlanda Esperantisto 4, Tiempos Nuevos 2, Tierra y Libertad 5, Bulteno de LLEĈ 3.

★

FILATELISTO:

Nur por komplezi filatelismajn amikojn, ni sendos senpage ordinarajn meksikajn uzitajn poŝtmarkojn, subkondiĉe ke oni aldonu al la peto respond-kuponon, ĉar nia poŝtregularo konsideras tiajn sendaĵojn unuaklasajn. Ne sendu poŝtmarkojn interŝanĝe; se vi volas donaci ion, ni akceptos esperantan pingleton.